

УДК 336+338.242

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Д. В. Обертан

Українська академія друкарства
вул. Під Голоском, 19, Львів, 79020, Україна

Досліджено теоретичні аспекти побудови організаційно-економічного механізму формування економічної безпеки управління підприємств. Визначено головну мету його функціонування, економіко-організаційні заходи, суб'єкти, об'єкти, принципи побудови, функції. Також автором було запропоновано вдосконалену структуру економіко-організаційного механізму економічної безпеки підприємства, яка охопила блок тактичного та стратегічного забезпечення функціональних складових економічної безпеки, економічний і організаційний блоки, доцільність поєднання яких полягає у синхронізації механізму зі складовими економічної безпеки. Розглядаються сутність та вимоги до формування безпеки підприємницьких структур, надаються рекомендації щодо підвищення їхньої успішності, наводиться характеристика економічної безпеки в термінах сучасного корпоративного управління.

Ключові слова: організаційно-економічний механізм, економічна безпека, підприємство, принципи, функції, структура, блок, забезпечення.

Постановка проблеми. Система економічної безпеки вітчизняних підприємств перебуває в постійному процесі становлення та розвитку. Підприємства різної галузевої спрямованості, розміру та форми управління мають відмінні риси економічної безпеки. Архітектура і порядок співвідношення окремих елементів економічної безпеки підприємств, а також управління ними визначають економічну безпеку галузі та економіки держави в цілому. Світова економічна криза, непродумана державна політика загострили проблеми управління безпекою підприємств видавничо-поліграфічної галузі, які належать до високотехнологічних і капіталомістких. Високий рівень плинності кадрів, залежність від іноземних витратних матеріалів в умовах галопоуючої девальвації національної валюти, скорочення попиту друкованих видань на користь електронних — усе це робить дослідження проблем управління економічною безпекою підприємницьких структур дуже актуальними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вчені-економісти поняття «механізм» здебільшого не вживають окремо, а досліджують економічний, господарський правовий, ринковий, фінансовий, організаційний механізм у макроекономіці. В економіці підприємства зазвичай використовують поняття «організаційно-економічний»,

«організаційно-господарський», «організаційно-фінансовий», «організаційно-правовий», «економіко-правовий», «фінансово-економічний», «економіко-організаційний» механізм. До наведеного переліку варто додати також поняття «механізм управління», «механізм забезпечення», «механізм регулювання» і «механізм формування», що широко вживаються в теоретичних дослідженнях економічної безпеки підприємства такими науковцями, як Амбросов В., Гавриляк О., Гарафонов О., Козаченко А., Коробчинський О., Пойда-Носик Н., Хорунжий М., Шевченко І. М. А. Бендіков, Т. Б. Берднікова, О. А. Грунін, В. Є. Духов, А. В. Кашин, М. П. Капустін, А. В. Кириєнко, Г. В. Козаченко, В. А. Ліпкан, О. М. Ляшенко, С. П. Міщенко, В. І. Мунтіян, Н. О. Подлужна, В. П. Пономарьов, П. Я. Пригунов, А. С. Соснін, Є. А. Олейніков, А. Г. Шаваєв, І. Шевченко, В. В. Шликов, В. І. Ярочкін та ін.

Мета статті — дослідження проблеми формування методологічних основ управління економічною безпекою підприємств пов'язане з відсутністю цілісно сформованого методичного забезпечення управління економічною безпекою підприємницьких структур, що вимагає удосконалення методик та методів аналізу й оцінки стану економічної безпеки, фінансово-економічної діяльності, які б створювали основу розробки й прийняття управлінських рішень із захисту їхніх економічних інтересів та своєчасного запобігання економічним загрозам, побудови системи якісного корпоративного управління як засобу ефективного забезпечення економічної безпеки підприємства.

Результати дослідження. Поняття «економіко-організаційний механізм формування економічної безпеки підприємства» синтезує в собі поняття «економічний механізм», «організаційний механізм» та «механізм формування». Економічний механізм Амбросов В. і Мареніч Т. розглядають як сукупність методів, форм, інструментів впливу на економічну систему й через систему державної підтримки — фінансово-бюджетну, кредитну, цінову, податкову, страхову, інвестиційну, інноваційну, інформаційну, кадрову, яка заснована на інституціональній базі [1, с. 61–62].

Хорунжий М. Й. вважає, що господарський механізм виражає економічні, юридичні, політичні, морально-етичні та інші відносини управління і його цільовим призначенням є створення системи умов для ефективного виробництва, розподілу, обміну, споживання (нагромадження). Складовим елементом господарського механізму є економічний механізм, під яким науковець розуміє сукупність методів і форм управління виробництвом на основі використання економічних законів та категорій, метою якого є вплив сукупності методів і засобів економічного характеру на зростання виробництва та підвищення його ефективності [2, с. 334].

Найбільш узагальнено поняття «організаційний механізм» розглядається як система методів, способів, прийомів формування і регулювання відносин об'єктів із внутрішнім та зовнішнім середовищем [3, с. 25]. Гавриляк О. розуміє організаційний механізм як перелік деяких складових елементів, які в сукупності створюють організаційну основу певних явищ і процесів; сукупність усіх правил та норм, що циркулюють всередині організації, а також усі господарські процеси, здійснювані організацією для досягнення основної мети діяльності; всі організаційні та роз-

порядчі взаємозалежні дії, які в сукупності забезпечують виконання досягнення поставлених цілей [4]. Тобто організаційний механізм розглядається з позиції організаційних та управлінських дій, створення організаційної структури, взаємозв'язків між її елементами, процесами для досягнення основної мети шляхом забезпечення досягнення поставлених цілей тощо.

У більшості наукових праць поняття «механізм формування економічної безпеки підприємства» ототожнюється з поняттями «механізм забезпечення економічної безпеки підприємства» та «механізм управління економічною безпекою підприємства». В економічній теорії сформувалося декілька підходів до визначення сутності та предметної площини економічного терміну «механізм забезпечення економічної безпеки підприємства». Розглянемо основні з них. Так, у праці Донець Л. І., Ващенко Н. В. [5] цей механізм визначають як набір засобів, організацію їхнього використання і контролю для досягнення високого рівня економічної безпеки підприємства. Левковець Н. П. вважає, що механізм забезпечення економічної безпеки підприємства є сукупністю нормативно-правових актів, методів, заходів, завдяки яким відбувається дія суб'єкта на об'єкт для створення безпеки та протидії загрозам [6, с. 336].

Шевченко І. Л. трактує механізм забезпечення економічної безпеки підприємства як набір засобів і методів, що в поєднанні з системою управління та контролю забезпечують її високий рівень [7, с. 131]. У праці Гончаренко Л. П., Куценко Є. С. [8] механізм забезпечення економічної безпеки розглядається як ефективне використання корпоративних ресурсів підприємства для забезпечення його економічної безпеки. До таких ресурсів автори відносять капітал, персонал, інформацію, технології, техніку та ресурс прав [8, с. 103].

На думку Міщенко С. П., механізм формування економічної безпеки підприємства є взаємопов'язаною сукупністю структур, засобів, методів і заходів, які формують безпеку бізнесу [9, с. 192]. Доповненням до цього визначення може бути підхід Коробчинського О. Л., який розглядає механізм управління економічною безпекою як комплекс управлінських, страхових, правових, економічних, охоронних, режимних та інших засобів щодо захисту бізнесу від втрат [10, с. 42].

Тому, розглянувши наведені вище визначення, автор вважає, що найбільш повним є підхід колективу авторів на чолі з Козаченко Г. В., які механізм забезпечення економічної безпеки пропонують розглядати з урахуваннями галузевих особливостей підприємства як сукупність управлінських, економічних, організаційних, правових, мотиваційних шляхів гармонізації інтересів підприємства з інтересами суб'єктів зовнішнього середовища, за допомогою чого забезпечується одержання необхідного обсягу прибутку для перебування в стані економічної безпеки [11, с. 11]

Пойда-Носик Н. пропонує розмежовувати поняття «механізм забезпечення» і «механізм управління». При цьому, на думку науковця, «механізм управління» можна розглядати як спосіб впливу суб'єкта на об'єкт за допомогою різних засобів, а «механізм забезпечення» — сукупність заходів щодо створення надійних умов гарантування захисту від небезпеки [12].

У наведених визначеннях механізм формування розглядається переважно з позиції забезпечення економічної безпеки підприємства, що є його безпосереднім призначенням. Для більшої об'єктивності визначення механізму формування економічної безпеки потрібно доповнити «економікою» та «організацією». При цьому економіку механізму можна розглядати як його «скелет», а організацію — як «кровообіг», які мають бути внутрішньо стійкими і перебувати у взаємодії із зовнішнім середовищем.

Отже, економіко-організаційний механізм формування економічної безпеки підприємства можна визначити як поєднання мети, цілей, завдань, принципів, методів, функцій, засобів, що дозволяє діагностувати, прогнозувати і контролювати стан економічної безпеки для прийняття адаптивних рішень щодо розвитку підприємства.

При цьому у структурі механізму мають поєднуватися економіко-організаційна та забезпечувальна складові щодо організації, планування, контролю для досягнення найвищого рівня його захищеності від внутрішніх та зовнішніх загроз. Ведучи мову про розробку і впровадження економіко-організаційного механізму формування економічної безпеки підприємств, насамперед необхідно визначити його мету, заходи, суб'єкти, об'єкти, принципи, функції та структуру.

Є підстави вважати, що метою економіко-організаційного механізму формування економічної безпеки є забезпечення її необхідного рівня задля досягнення підприємством своїх тактичних і стратегічних цілей. Досягнення поставленої мети здійснюється завдяки вирішенню основних економіко-організаційних заходів: планування мети, завдань, функцій, принципів економічної безпеки; організація служби економічної безпеки на підприємстві; формування бюджету служби економічної безпеки; фінансове забезпечення економічної безпеки; контроль за дотриманням планових показників і аналіз відхилень; діагностика стану економічної безпеки тощо.

Щодо теоретичного обґрунтування об'єкта економіко-організаційного механізму у вітчизняній науці сформувалося два напрями. Прихильники першого, зокрема колектив авторів на чолі з Ортинським В. Л. [13, с. 87] та Зацеркляний М. М. і Мельников О. Ф., об'єктом економіко-організаційного механізму вважають стабільний економічний стан підприємства, як нинішній, так і майбутній [14, с. 27]. Щодо другого напрямку наукових досліджень сутнісної площини досліджуваного поняття, то Іванюта Т. М. та Заїчковський А. О. [15, с. 24], а також Донець Л. І. і Ващенко Н. В. вважають, що об'єктом безпеки є все те, на що спрямована діяльність щодо забезпечення безпеки: види операційної діяльності, майно і ресурси підприємства, персонал, керівництво, акціонери, які володіють комерційною таємницею [5, с. 60].

У зв'язку з цим виникають значні протиріччя у поглядах вчених-економістів, що займаються дослідженням проблем економічної безпеки підприємства. Ми приєднуємося до другого напрямку щодо визначення об'єкта економіко-організаційного механізму формування економічної безпеки підприємства, оскільки стабільність економічного стану будь-якого суб'єкта господарської діяльності

потрібно розглядати радше як ціль, мету, завдання тактичного або стратегічного характеру, а ніяк не об'єкт економіко-організаційного механізму формування економічної безпеки підприємства.

Стосовно визначення суб'єкта економіко-організаційного механізму формування економічної безпеки підприємства у поглядах науковців немає істотних розбіжностей. Суб'єкти механізму поділяються на внутрішні та зовнішні. Внутрішніми суб'єктами є відповідальні особи, служби, підрозділи, що забезпечують його роботу. Зовнішніми є суб'єкти, які не підпорядковуються керівництву підприємства, але при цьому істотно впливають на стан його економічної безпеки. До них відносять органи державної влади всіх рівнів, науково-освітні заклади, конкуренти, суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, кримінальні структури тощо.

Провівши аналіз наявних джерел наукової літератури, автор вважає, що основними принципами побудови економіко-організаційного механізму формування економічної безпеки підприємства виступають такі (рис. 1). Наведений перелік на рисунку 1 не є вичерпним.

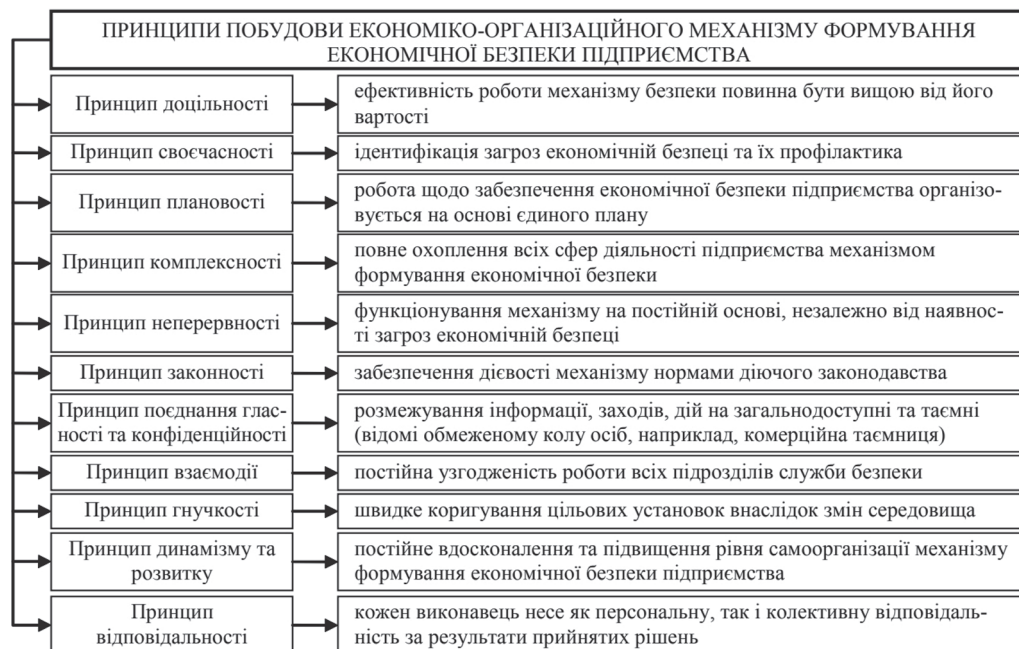

Рис. 1. Принципи побудови економіко-організаційного механізму формування економічної безпеки підприємств

Джерело: узагальнено автором особисто

До визначених принципів можна додати й інші, але при цьому потрібно стежити, щоб між ними не було протиріч. Тому що наявність невідповідності або конфліктності принципів, на яких базується побудова та функціонування економіко-організаційного механізму формування економічної безпеки, породжує

несумісність його складових і, в кінцевому підсумку, призведе до невиконання основної мети.

Економіко-організаційний механізм формування економічної безпеки підприємства має виконувати такі функції:

- аналіз загроз економічній безпеці внутрішнього та зовнішнього походження;
- формування та класифікація економічних інтересів підприємства;
- формування необхідного ресурсного потенціалу для забезпечення економічної безпеки підприємства;
- прогнозування, планування (тактичне і стратегічне) економічної безпеки;
- планування (тактичне і стратегічне) виробничо-господарської діяльності підприємства;
- функціональний аналіз рівня економічної безпеки підприємства;
- оцінка стану та діагностика досягнутого рівня економічної безпеки тощо.

Провівши аналіз мети, економіко-організаційних заходів, суб'єктів, об'єктів, принципів побудови та функцій економіко-організаційного механізму формування економічної безпеки підприємства, потрібно перейти до дослідження його структури. Серед існуючих структур найбільш оптимальною в контексті сутності поняття «економіко-організаційний механізм формування економічної безпеки підприємства» є модель механізму управління економічним розвитком підприємства, запропонована Прохоровою В. В. у монографії [16], узагальнення й адаптація якої в контексті формування економічної безпеки підприємства дає структуру, зображену на рисунку 2.

Із даних, наведених на рисунку 2, видно, що за допомогою економіко-організаційного механізму формування економічної безпеки підприємства відбувається вплив суб'єктів управління формуванням економічної безпеки (підприємство, управлінський персонал або бізнес-процес) на об'єкт (економічні відносини, що впливають на рівень економічної безпеки).

Управлінський персонал підприємства встановлює цілі, з урахуванням яких системний аналітик формулює завдання і критерії (кількісний аналіз цілей) для функціональних менеджерів, які на підставі принципів управління виконують функції планування, організації, стимулювання, аналізу та контролю [16, с. 383]. Прохорова В. В. також пропонує синтезувати в структурі загального механізму шість локальних: механізм адаптації, механізм діагностики, механізм ідентифікації загроз, механізм прогнозування проблем формування економічної безпеки, механізм управління цілями економічної безпеки, механізм прийняття рішень із формування економічної безпеки [16, с. 381]. При цьому ключовим визначається механізм адаптації, що охоплює діагностику ринкового середовища, синтез адаптивних моделей, прийняття адаптивних рішень і аналіз адаптивних стратегій.

У сучасних умовах господарювання будь-яке підприємство для виживання та збереження конкурентних переваг повинне постійно коригувати свою діяльність з урахуванням вимог зовнішнього середовища, оскільки зміна зовнішніх факторів може призвести до виникнення дисбалансу між підприємством та середовищем [17, с. 38]. У зв'язку з цим воно повинне володіти здатністю своєчасно проводити адекватні зміни за допомогою методів адаптації.

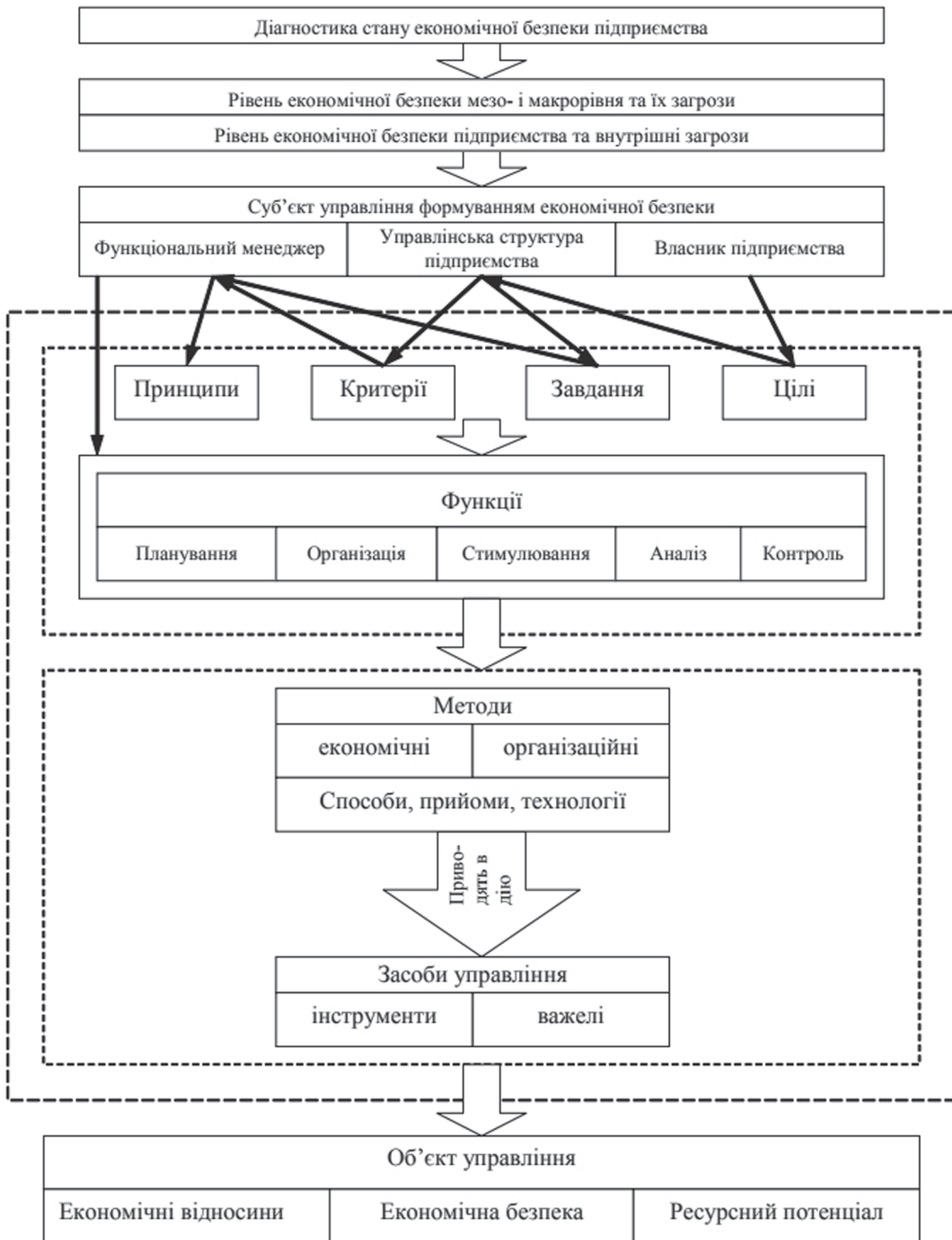

Рис. 2. Структурні складові економіко-організаційного механізму формування економічної безпеки підприємств
 Джерело: узагальнено та адаптовано автором на основі [16, с. 381].

Переходячи на вищі стадії розвитку або ж, навпаки, потрапляючи у кризові становища, підприємства потребують зміни цілей, стратегій та способів їхньої реалізації. Дослідження і врахування теоретичних та практичних процесів циклічності розвитку підприємств дозволить керівникам приймати обґрунтовані управлінські рішення у майбутньому [18, с. 1]. До структури економіко-організаційного механізму формування економічної безпеки підприємств доцільно ввести забезпечувальний блок, через який відбувається вплив механізму на функціональні складові економічної безпеки через тактичне і стратегічне забезпечення (на рисунку 3 запропоновано такий механізм).

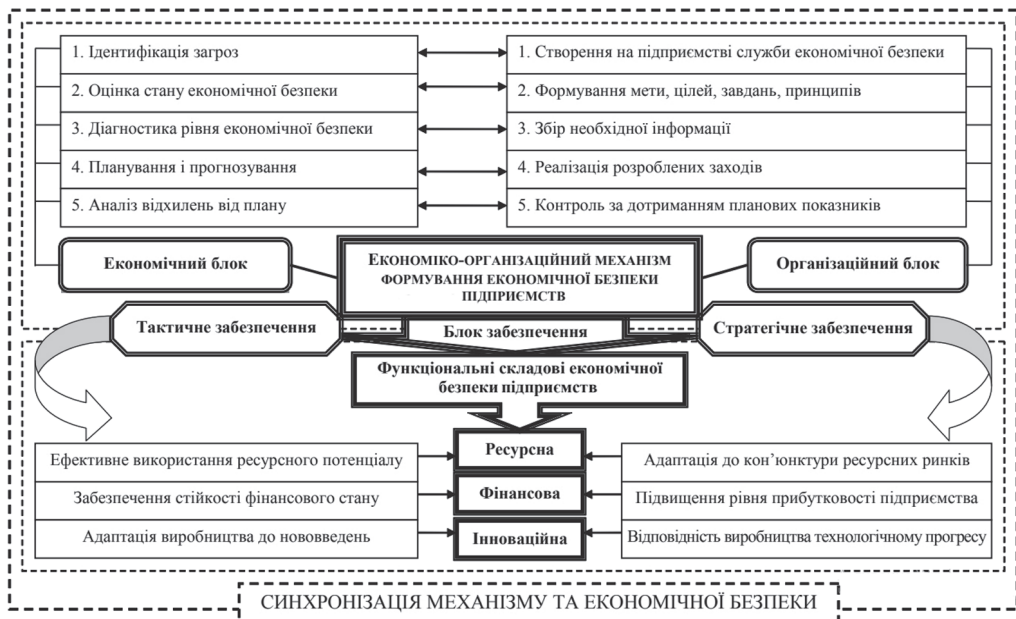

Рис. 3. Структура економіко-організаційного механізму формування економічної безпеки підприємств

Джерело: [19, с. 11].

Крім того, на рисунку 3 показано вплив економіко-організаційного механізму формування економічної безпеки через тактичне і стратегічне забезпечення ресурсної, фінансової та інноваційної функціональних складових економічної безпеки. Саме у цьому полягає відмінність структури досліджуваного механізму, порівняно з існуючими.

Запропоновану структуру економіко-організаційного механізму формування економічної безпеки підприємства умовно поділено на три блоки: економічний, організаційний та забезпечувальний. У межах економічного блоку реалізуються такі функції економіко-організаційного механізму: ідентифікація загроз, оцінка стану економічної безпеки, діагностика рівня економічної безпеки, планування і прогнозування, аналіз відхилень від плану. На організаційний блок покладено

створення на підприємстві служби економічної безпеки, формування мети, цілей, завдань, принципів, збір необхідної інформації, реалізація розроблених заходів, контроль за дотриманням планових показників. Проте більшість науковців розглядають механізм формування економічної безпеки у контексті забезпечувального блоку, без поєднання з економічним та організаційним. Набір засобів, методів, принципів, функцій, які становлять економічний та організаційний блоки у поєднанні із забезпечувальним блоком, дозволяють отримати найвищий рівень економічної безпеки агропромислового підприємства, що є предметом синхронізації економіко-організаційного механізму її формування та функціональних складових.

Синхронізацію можна розглядати як процес забезпечення відповідності дій механізму та реакції з боку економічної безпеки щодо отримання очікуваного результату.

Тактичне забезпечення ресурсної складової економічної безпеки полягає в ефективному та раціональному використанні ресурсного потенціалу підприємства, що охоплює ресурсозбереження, високу віддачу (продуктивність) ресурсів та її позитивну динаміку, екологічність тощо. Дія тактичного забезпечення для фінансової складової економічної безпеки проявляється у постійному підтриманні ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, прибутковості підприємства вище нормативного рівня, а у випадку порушення стійкості фінансового стану — у подоланні кризових процесів.

При цьому тактичне забезпечення інноваційної складової економічної безпеки агропромислового підприємства полягає в адаптації виробничої діяльності до нововведень.

Отже, тактичне забезпечення економічної безпеки агропромислових підприємств є постійним процесом моніторингу та оцінювання фактичного стану функціонування її ресурсної, фінансової та інноваційної складових із використанням інтегрального показника діагностики рівня економічної безпеки як важливого діагностичного методичного підходу. На основі результатів оцінювання приймаються тактичні управлінські рішення та розробляються сценарії (програми) їхньої реалізації на рівні управлінського персоналу підприємства. Метою стратегічного забезпечення економічної безпеки підприємств є адаптація підприємства до кон'юнктури ресурсних ринків, підвищення його рівня прибутковості, відповідності техніко-технологічної бази технологічному прогресу тощо. Є підстави вважати, що стратегічне забезпечення фінансової складової економічної безпеки полягає у підвищенні рівня прибутковості підприємства та забезпеченні максимального прибутку за інших рівних умов на перспективу шляхом підтримання фінансової безпеки. Стратегічне забезпечення інноваційної складової економічної безпеки відображає відповідність розвитку підприємства технологічному прогресу, яка полягає насамперед в інтенсифікації виробничо-господарської діяльності для підвищення якості товару та задоволення потреб споживачів тощо.

Висновки. Отже, підприємство як відкрита економічна система функціонує в умовах невизначеності та ризику, залучає ресурси для здійснення виробничо-господарської діяльності, виходить на ринки збуту з метою отримання прибутку.

У зв'язку з цим важливого значення набуває процес забезпечення економічної безпеки на рівні підприємства, зокрема розробка економіко-організаційного механізму її формування. Головна мета функціонування такого механізму полягає у забезпеченні високого рівня економічної безпеки для досягнення підприємством тактичних і стратегічних цілей.

Автором запропоновано вдосконалену структуру економіко-організаційного механізму формування економічної безпеки підприємства, яка, крім блоку тактичного та стратегічного забезпечення функціональних складових економічної безпеки, охоплює економічний блок (реалізація заходів щодо ідентифікації загроз, оцінки стану економічної безпеки, діагностики її рівня, планування і прогнозування, аналізу відхилень від плану), який тісно взаємодіє з організаційним блоком (створення на підприємстві служби економічної безпеки, формування мети, цілей, завдань, принципів, збір необхідної інформації, реалізація розроблених заходів, контроль за дотриманням планових показників).

Доцільність поєднання блоків полягає у синхронізації механізму зі складовими економічної безпеки для оптимізації організаційної структури управління підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амбросов В., Мареніч Т. Механізми ефективного функціонування агроформувань. Економіка України. 2006. № 6 (535). С. 60–66.
2. Хорунжий М. Й. Організація агропромислового комплексу: підруч. Київ: КНЕУ, 2001. 382 с.
3. Гарафонов О. І. Концептуальні підходи до організаційного механізму реструктуризації інтегрованих корпоративних структур. II Міжнародна періодична науково-практична конференція «Альянс наук: учений — ученому». Том 1. Дніпропетровськ: НАУ «Ера», 2005. С. 24–27.
4. Гавриляк О. Організаційний механізм управління діяльністю підприємства. Електронний науковий вісник «Керівник.info» [Електронний ресурс]. URL: <http://kerivnyk.info/2012/04/gavryljak.html>.
5. Донець Л. І., Ващенко Н. В. Економічна безпека підприємства: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 240 с.
6. Левковець Н. П. Принципи забезпечення економічної безпеки підприємства. Науковий журнал «Управління проектами, системний аналіз і логістика». 2008. № 5. С. 333–336.
7. Шевченко І. Л. Особливості формування механізму забезпечення економічної безпеки металургійних підприємств. Стратегія економічного розвитку України. 2009. Вип. 24–25. С. 128–134.
8. Гончаренко Л. П., Куценко Е. С. Управление безопасностью: учеб. пособ. Москва: КНОРУС, 2005. 272 с.
9. Міщенко С. Г. Економіко-статистичний аналіз факторів економічної безпеки регіону. Вестник Донецького університета. Серія В «Економіка и право». 1999. № 1. С. 7076.
10. Коробчинський О. Л. Методика формування системи економічної безпеки підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2009. № 4(94). С. 41–45.

11. Козаченко А. В., Пономарев В. П., Ляшенко А. Н. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения: моногр. Киев: Либра, 2003. 280 с.
12. Пойда-Носик Н. Визначення сутності механізму забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва. Інтернет-конференція 2021 жовтня 2011. Тернопільський інститут агропромислового виробництва НААН України [Електронний ресурс]. URL: http://conftiapv.at.ua/publ/konf_20_21_zhovtnja_2011_r/sekcija_5_ekonomichni_nauki/viznachennja_sutnosti_mekhanizmu_zabezpechennja_finansovoji_bezpeki_sub_ektiv_pidpriemnictva/23101153.
13. Економічна безпека підприємств, організацій та установ. Ортинський В. Л., Керницький І. С., Живко З. Б. та ін. Київ: Правова єдність, 2009. 544 с.
14. Зацеркляний М. М., Мельников О.Ф. Основи економічної безпеки: навч. посіб. Київ: КНТ, 2009. 337 с.
15. Іванюта Т. М., Заїчковський А. О. Економічна безпека підприємства. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 256 с.
16. Прохорова В. В. Економічний розвиток підприємств: теоретико-методологічний підхід: моногр. Харків: УкрДАЗТ, 2010. 523 с.
17. Крисько Ж. Л. Адаптація підприємства до зовнішнього середовища через механізм реструктуризації. Галицький економічний вісник. 2009. № 2. С. 38–42.
18. Корягіна С. В. Економічна оцінка та планування життєвого циклу розвитку підприємства: автореф. дис.: 08.06.01. Львів: Національний університет «Львівська політехніка», 2004. 21 с.
19. Білошкурська Н. В. Економіко-організаційний механізм формування економічної безпеки агропромислових підприємств: автореф. дис.: 08.00.04. Київ: ПВНЗ «Європейський університет», 2012. 20 с.

REFERENCES

1. Ambrosov, V., & Marenich, T. (2006). Mekhanizmy efektyvnoho funktsionuvannia ahroformuvan: Ekonomika Ukrainy, 6 (535), 60–66 (in Ukrainian).
2. Khorunzhyi, M. I. (2001). Orhanizatsiia ahropromyslovoho kompleksu. Kyiv: KNEU (in Ukrainian).
3. Harafova, O. I. (2005). Kontseptualni pidkhody do orhanizatsiinoho mekhanizmu restrukturyzatsii intehrovanykh korporatyvnykh struktur: II Mizhnarodna periodychna naukovopraktychna konferentsiia «Alians nauk: uchenui — uchenomu». Tom 1. Dnipropetrovsk: NAU «Era» (in Ukrainian).
4. Havryliak, O. Orhanizatsiinyi mekhanizm upravlinnia diialnistiu pidpriemstva: Elektronnyi naukovyi visnyk «Kerivnyk.info». Retrieved from <http://kerivnyk.info/2012/04/gavryljak.html> (in Ukrainian).
5. Donets, L. I., & Vashchenko, N. V. (2008). Ekonomichna bezpeka pidpriemstva. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury (in Ukrainian).
6. Levkovets, N. P. (2008). Pryntsypy zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva: Naukovyi zhurnal «Upravlinnia proektamy, systemnyi analiz i lohistyka», 5, 333–336 (in Ukrainian).
7. Shevchenko, I. L. (2009). Osoblyvosti formuvannia mekhanizmu zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky metalurhiinykh pidpriemstv: Stratehiia ekonomichnoho rozvytku Ukrainy, Vyp. 24–25, 128–134 (in Ukrainian).

8. Goncharenko, L. P., & Kutchenko, E. S. (2005). *Upravlenie bezopasnostiu*. Moskva: KNORUS (in Russian).
9. Mishchenko, S. H. (1999). *Ekonomiko-statystychnyi analiz faktoriv ekonomichnoi bezpeky rehionu: Vestnyk Donetskoho unyversyteta. Seryia V «Экономика y pravo», 1, 7076* (in Ukrainian).
10. Korobchynskiy, O. L. (2009). *Metodyka formuvannia systemy ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva: Aktualni problemy ekonomiky, 4(94), 41–45* (in Ukrainian).
11. Kozachenko, A. V., Ponomarev, V. P., & Liashenko, A. N. (2003). *Ekonomicheskaiia bezopasnost predpriiatia: sushchnost i mekhanizm obespecheniia*. Kiev: Libra (in Russian).
12. Poida-Nosyk, N. *Vyznachennia sutnosti mekhanizmu zabezpechennia finansovoi bezpeky sub'iektiv pidpriemnytstva. Internet-konferentsiia 2021 zhovtnia 2011. Ternopilskiy instytut ahropromyslovoho vyrobnytstva NAAN Ukrainy*. Retrieved from http://conftiapv.at.ua/publ/konf_20_21_zhovtnja_2011_r/sekcija_5_ekonomichni_nauki/viznachennja_sutnosti_mekhanizmu_zabezpechennja_f finansovoi bezpeki_sub_ektiv_pidpriemnytstva/23101153 (in Ukrainian).
13. Ortynskiy, V. L., Kernyskiy, I. S., & Zhyvko, Z. B. ta in. (2009). *Ekonomichna bezpeka pidpriemstv, orhanizatsii ta ustanov*. Kyiv: Pravova yednist (in Ukrainian).
14. Zatserklianyi, M. M., & Melnykov, O.F. (2009). *Osnovy ekonomichnoi bezpeky*. Kyiv: KNT (in Ukrainian).
15. Ivaniuta, T. M., & Zaichkovskiy, A. O. (2009). *Ekonomichna bezpeka pidpriemstva*. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury (in Ukrainian).
16. Prokhorova, V. V. (2010). *Ekonomichnyi rozvytok pidpriemstv: teoretyko-metodolohichni pidkhdid*. Kharkiv: UkrDAZT (in Ukrainian).
17. Krysko, Zh. L. (2009). *Adaptatsiia pidpriemstva do zovnishnoho seredovyscha cherez mekhanizm restrukturyzatsii: Halytskyi ekonomichnyi visnyk, 2, 38–42* (in Ukrainian).
18. Koriahina, S. V. (2004). *Ekonomichna otsinka ta planuvannia zhyttievoho tsykladu rozvytku pidpriemstva: avtoref. dys.: 08.06.01*. Lviv: Natsionalnyi universytet «Lvivska politekhnika» (in Ukrainian).
19. Biloshkurska, N. V. (2012). *Ekonomiko-orhanizatsiinyi mekhanizm formuvannia ekonomichnoi bezpeky ahropromyslovykh pidpriemstv: avtoref. dys.: 08.00.04*. Kyiv: PVNZ «Ievropeiskiy universytet» (in Ukrainian).

**DIRECTIONS FOR IMPROVEMENT OF ORGANIZATIONAL
AND ECONOMIC MECHANISM FORMING ECONOMIC SECURITY
OF ENTERPRISES MANAGEMENT**

D. V. Obertan

*Ukrainian Academy of Printing
19, Pid Holoskom St., Lviv, 79020, Ukraine
obertan@ukr.net*

The article presents the study of theoretical aspects of building economic-organized mechanism of forming the enterprise economic security. We have determined the main

purpose of its functioning, economic and organizational measures, subjects, objects, principles and functions. An improved structure of economic-organized mechanism of forming the enterprise economic security has been suggested by the author. This structure consists of tactical and strategic support of functional components of economic security block, economic block and organizational block. Feasibility of combining these blocks is the synchronization mechanism with constituents of the economic security. The essence and requirements to the formation of successful safety of enterprise structures and recommendations to increase its successes have been presented. The authors suggest their determination of economic safety in term of modern corporate management.

Keywords: *organizational and economic mechanism, economic security, enterprise, function, structure, block, providing.*

Стаття надійшла до редакції 02.10.2017.

Received 02.10.2017.